

Tal desafiament suposa el rescat del caràcter històric del temps, de les grans narratives, del valor de les causes humanitàries, d'una visió de món i de la vida que trenqui els límits de l'aquí i l'ara per projectar-se en un futur que passa a tocar i, al mateix temps, sobrepassa tots els models de futur – allò que Jesús va anomenar el Regne de Déu, que no resideix allà al cel, si no al davant, la culminació de tots els nostres somnis i utopies.

En resum, es tracta de buscar una qualitat de vida el més pròxima possible a la proposta del *sumak kawsay* (viure en plenitud) dels pobles originaris andins que del consumisme exagerat dels “shoppings”. “Viure en plenitud” o “bon viure” no coincideix amb la proposta consumista d'una existència amb el suport dels diners, la possessió de béns de confort, les condicions de seguretat predominant sobre les de llibertat.

Sumak kawsay és considerar suficient o bastant, mantenir una bona relació amb la natura, gaudir de qualitat de vida lliure d'estrès, de pol·lució, de competència desenfrenada. Un bon viure enriquit d'espiritualitat, de vincles irrompibles d'amistat, de celebració freqüent dels dons de la vida i dels fruits del treball, de la fe fer-ne festa.

Causes convergents

Si *sumak kawsay* mereix figurar com la nostra Gran Causa actualment, s'ha de comprometre amb les grans causes capaces de convergir en aquesta direcció. Hi ha moltes causes sectorials o corporatives, com la indígena, la de la dona, la dels homosexuals, la dels negres, la dels sense sostre, la dels immigrants i, entre altres, l'ecològica. El desafiament és com ampliar tantes lluites dintre d'una visió sistèmica, doncs pretendre obtenir totes les conquestes de cada una d'aquestes causes dintre del capitalisme neoliberal és afirmar que es pot obtenir roba nova recosint diversos teixits vells...

És necessari, cada vegada més, articular les lluites dels diversos moviments populars i socials, de manera que el moviment de les dones no sigui mer espectador del que passa al moviment dels sense sostre i aquests no deixin d'assistir a mobilitzacions del moviment indígena. Sense que la lluita d'un es torni la de tots, difícilment s'atraparà el somni d'una societat que afavoreixi la vida en plenitud.

La vida només val la pena si està moguda per sentiments i pràctiques d'amor, de justícia, de respecte a la identitat i als drets dels altres. Només així serem capaços de saciar la nostra fam de pau i d'eixugar la nostra set de bellesa.

ALLIBERAMENT I SUMAK KAWSAY

UNA MIRADA DES DE L'EQUITAT DE GÈNERE

ELSA TAMEZ

San José, Costa Rica

Alliberament és un procés continu d'una situació d'opressió que cerca el *bon viure*. M'agrada el terme *Sumak Kawsay* perquè dóna contingut a l'objectiu de viure processos d'alliberament. Hem viscut tantes lluites... la majoria perdudes, és cert; com el coronel Buendía de *Cien años de soledad*, que va fer 30 revolucions, totes perdudes. I, això no obstant, som aquí; encara creiem, esperem; ballem a les festes a vegades amb les fotos dels màrtirs i desapareguts enganxades a la paret de la sala, ells ens veuen i somriuen: ens acompanyen. Això és així perquè els processos d'alliberament es viuen simultàniament amb el *bon viure*. No es lluita sense alegria, amb la cara llarga, per les terres dels pobles originaris, l'alt cost de la vida o contra la violència envers les dones. Inserir-se en el camí de l'alliberament ja és un bon viure, un camí de gràcia.

Alliberament és un procés continu i comunitari. Es comença i s'espera el *sumak kawsay*. Quan dic *comunitari* és que hi som junts dones i homes, de diferents cultures, motivats pel *sumak kawsay* per a tots i totes. Parlar d'alliberament sol, sense *sumak kawsay*, pot amagar discriminacions racials i patriarcals; però parlar de *sumak kawsay* en el procés comunitari d'alliberament treu a la llum les veritables relacions interhumanes entre homes i dones i amb la natura. Perquè el *bon viure*, el *sumak kawsay*, no es pot aconseguir en la lluita per la justícia a seques, doncs aquesta tendeix a postergar, o a deixar de banda, les dimensions del *bon viure* quotidià: el petó, una panotxa a la brasa ben feta o compartir amb l'altre o l'altra una queixaladeta d'un taco calentó amb fesolets i salsa picant ple de gust. *Sumak Kawsay* s'emmarca dins de l'ètica de la cura, dimensió imprescindible en les lluites per la justícia.

Per a les dones és summament important parlar de *sumak kawsay* quan es parla d'alliberament dels pobles, o d'alliberament de les dones. Si no hi ha *sumak kawsay* no hi ha alliberament, encara que, haguem aconseguit una conquesta salarial o haguem aconseguit que es reconegui una mica més les dones. *Viure bé* és viure un veritable procés d'alliberament. Per altra banda *sumak kawsay* sense una visió d'alliberament a l'horitzó no té sentit, és una il·lusió o un viure cínic.

